

מותר כיון דאיתעביד מצותו. וכתבתי שזכרנו של הגאון האדיר הזה הטעהו דבאמת חשיב שם חמץ בפסח והגמ' אומרת שם: סתם לן תנא כר"י וכו'. ואמרתי, שכל יגבה לבנו בדבר הזה, מחמת שגאון גדול שהתורה פתוחה לו כמגילה אינו צריך לעיין בספרים ולפעמים זכרנו כוזב כדרך כל בן תמותה, משא"כ אנחנו, שהננו מעיינים בספרים למיעוט בקיאותנו א"א לנו לטעות בדברים מפורשים. ואז יצא הגאון מאוזורקוב בפלפול חריף לישב את הגאון א"מ ז"ל, והראה נפלאות בכת פלפולו הנפלא. ובתוך שאר הדברים תמהתי ג"כ על הא"מ ז"ל, שסובר שגם לחכמים אפרו מותר, איך יפרנס דברי הגמ' בפסחים כ"א, ע"ב, שא"ש: ולא יסיק בו תנור זכירים פשיטא, ל"צ אלא לר"י וכו', ועי"ש בתוס', ולדברי הא"מ קשה, הא גם לחכמים כן הוא ול"ל לאוקמי כר"י. וזו קושיא חזקה על הא"מ. וקושיא זו שהקשיתי על הא"מ תשוב גם על כת"ר. הרי גם הוא העלה שגם לחכמים אפרו מותר מהית. וידוע אני שכת"ר יאמר, שלר"י מותר גם מדרבנן אחר שנעשה אפר ולרבנן אסור מדרבנן משום דלא נעשה מצותו, שהמעשה לא נגמר אף אם פיורו לרוח, מ"מ קשה הא אף לרבנן אם שרפו כבר נגמרה המצוה, שהרי אינו בעולם וא"כ אפרו מותר אף מדרבנן, לסברת כת"ר, וא"כ ל"ל לגמ' לאוקמי הא דלא יסיק התנור כר"י. וכן קשה מהא דתמורה, שא"ש: סתם לן תנא כר"י, והרי גם לחכמים שפיר יכול לשורפו ויהי' מותר באפרו. ואיזו סברא יש כאן לומר שחכמים החמירו שצריך לפזרו דווקא ולא לשורפו ולאסור את האפר אם שרפו, לשיטת כת"ר, שמהית בלאו הכי האפר מותר, ומדוע לר"י האפר מותר ולחכמים האפר אסור, והרי בין לר"י ובין לחכמים נעשה מצותו ע"י שריפה ואיזו חילוק יש בין ר"י לחכמים לענין האפר, דלשניהם איתעביד המצוה, אלא שלחכמים עדיין לא איתעביד בקבורה לבד כ"ז שהוא בעולם, אבל אם נשרף איתעביד מצותו גם לחכמים, שהרי גם לדידהו יש מצוה בביעור חמץ ולא כמו שאר הנקברין שאין בהם מצוה כלל, וא"כ גם לחכמים שפיר יש לחשוב חמץ בהדי הנשרפים. ואמנם יכול כת"ר לדחות ולומר, שהגמ' דקדקה מלשון המשנה שאמרה חמץ בפסח ישרף ומשמע שיש חיוב בשריפה ועי"ז אמר: סתם לן כר"י. ואולם לגירסא שגורסת במשנה: הנשרפין אפרן מותר, מוכח שבעיקר שנו במשנה מה שאפרו אסור או מותר. ואין לכת"ר מוצא אחר אלא לומר כמשיכ הגר"ח, שהובא בקונטרס, או כמשיכ אני הקטן, שלחכמים אין כאן נעשה מצותו. ובמלל אינו מובן החילוק בין נשרפין לבין נקברין, לדעת כת"ר שגם בנקברין אפרן מותר לדעת הרמב"ם

לנשיא של אגודת רבני פולין, בהסכמת הגה"ק ר"מ אלטער הגאב"ד דקאליש (הי"ד), שרובם ככולם הי' בווארשא בשנות המלחמה. כל ענייני כלכלת הרבנים והאדמו"רים והר"מים ומשפחותיהם התנהלו על ידי קבענו ב"ד הגדול לכל ענייני היהדות בפולין וחבריו היו: האדמו"ר מסוכוטשוב והגאון ר"מ זמבא ז"ל, ועוד. וכדי שלא יכו הגדולים כל אחד מחופתו של חברו בחרו הגדולים ההם בי הקטן לראש הבי"ד הגדול, מאחר שאני הייתי מקורב לגויגנט ובענייני-כספים סמכו רק עלי. וגם הרבנים הליטאיים שהיו אז בווארשא ורבני מחוזות מערב פולין, שהיו כולם מדופלמים, רצו רק בי, והנה כיום ל"ג בעומר קמתי ממטתי ופתאום הרגשתי הארה פתאומית במוחי וחידשתי את החידוש הנ"ל. הצעתי את הדברים לחברי הנשיאות של אגודת הרבנים, וכולם ענו ואמרו שזהו נס וראוי לעשות זכר לנס זה ולהציע חידוש זה לכל גדולי הרבנים וכל אחד יחבר חד"ת בעניין זה, וכל החידושים ידפיסו בספר מיוחד בבית הדפוס החשאי שהי' לנו בווארשא. התחילו לדון על קריאת שם לספר זה, ואז הצעתי לקרוא אותו בשם „כלולת שאול“, מאחר שבל"ג בעומר זה הוחג חג החתונה של תלמידי היקר הרה"ג ר' שאול וויינגרט (ז"ל) עם בתו של הרה"ג ר"א בוטשקו במונטרה וכדי לעשות לי קורת רוח הסכימו כולם לקריאת שם זה. כל גאוני פולין וגדולי ליטא שלחו חד"ת בעניין זה, כמו הגר"מ זמבא, הגר"מ אלטער מקאליש, אחיו של האדמו"ר מגור זצ"ל, הגר"א פראמער, ר"מ של יח"ל, הגר"נ שפיגלגלאס, הגר"צ גליקסון, הגר"ד מאוזורקוב, הגר"ש כהן מוגיערש, ועוד רבנים גדולים ששמותיהם נשכחו ממני, וגדולי האברכים הליטאיים תלמידי ישיבת מיר ובראשם הגר"מ פינקעל, בנו של הגאון רא"י ר"מ דמיר. וזכורני, שחד"ת של הגר"מ פינקעל היו נפלאים מאד ותוכנם הי' המשך וביאור רחב לחד"ת שלי. וחד"ת שלי כבר נדפסו והשאר הי' צריך להיות נדפס אח"כ, ואלמלי הי' הספר יוצא לאור הי' מפליא את העולם בריבוי גווניו של כמה מיני פלפול ודרכי לימוד בנושא אחד ומשותף לכולם, אלא שנטרפה השעה ופרצה המלחמה עם הרוסים, ועי"ז נתפסתי והובאתי לבית האסורים ומשם למחנה הסגר בגרמניה. בו שהיתי עד אחרי כלות המלחמה. הספר נשרף בשריפה אשר שרף ה' ולא נשאר ממנו זכר. וזכורני שבחד"ת הנ"ל כתבתי בתוך שאר הדברים לתמוה על בעל א"מ. שהביא בתשובותיו סי' י"ט קושיית התוס' בסוף תמורה, אמאי לא חשיב חמץ בפסח לר"י בין הנשרפים ולחכמים בין הנקברין, ועיין שם שתירץ, שלחכמים ג"כ אפרו